

Analiza medijskog pokrivanja procesa digitalizacije u Srbiji

1. Uvod

"U Srbiji postoji preko 150 televizija, što lokalnih, što onih sa regionalnom i nacionalnom frekvencijom. Čak 42 odsto stanovništva i dalje koristi antene za prijem signala. U Srbiji još postoje takozvane crne rupe, odnosno mesta do kojih ne stiže ni program javnog servisa", kaže reporter Al Jazeera.¹

Republika Srbija je 2006. godine u Ženevi potpisala sporazum GE06 i time se obavezala da najkasnije do 17. juna 2015. godine pređe na digitalno emitovanje terestričkog TV signala. Prenos signala u digitalnoj tehnologiji vrši se uz korišćenje digitalnih metoda modulacije i obrade signala. Usluge JP ETV nakon digitalizacije, korišće sve državne i privatne TV stanice, odnosno sve TV stanice sa važećom dozvolom na teritoriji naše države. Javno preduzeće Emisiona tehnika i veze (ETV) osnovano je Odlukom Vlade o osnivanju preduzeća za upravljanje emisionom infrastrukturom. Pretežna delatnost JP Emisiona tehnika i veze su telekomunikacije, a najvažniji zadatak prelazak na digitalno emitovanje radio i televizijskog programa putem predajnika. Aktivnosti JP ETV ogledaju se u planiranju, izgradnji i održavanju emisione infrastrukture, kao i iznajmljivanju mikrotalasnih veza, radio i TV predajnika, antenskih sistema i celokupne emisione infrastrukture. Emitovanje digitalnog TV signala i privatnih i državnih TV stanica obavljaće se isključivo preko predajnika u vlasništvu JP ETV.

Instaliranjem opreme koja podržava najnoviji DVB-T2/MPEG-4 standard, Srbija dobija najmoderniji sistem distribucije TV signala. Zahvaljujući naprednoj Cisco video i mrežnoj opremi i pažljivo odabranom dizajnu sistema obezbeđeni su uslovi za kvalitetan prenos digitalnog TV signala širom Srbije.²

Ukoliko Srbija ne pređe na digitalnu televiziju, osim što bi bila u tehnološkom zaostatku za drugim zemljama, digitalni signal iz susednih zemalja bi ometao postojeći analogni signal.³

Sporazum o zaštiti analognih frekvencija koji je Srbija potpisala važi do 17. Juna 2015. godine. Zemlje u regionu koje su već završile digitalizaciju TV signala (npr. Hrvatska i Makedonija su tranziciju već završile, Bugarska i Mađarska završiće u septembru i oktobru 2013. godine, a Rumunija će prelazak na digitalno emitovanje završiti do krajnjeg roka 2015.)⁴ emitovaće digitalni signal sa smanjenom snagom, Posle tog datuma, emisija digitalnog signala vršiće se punom snagom.

Takođe, ako se us susednim zemljama dodeli digitalna dividenda, može se zamisliti situacija

---

¹<http://balkans.aljazeera.net/vijesti/frekvencija-tv-avala-bez-koncesionara> 29.8. 2013.

²<http://www.saga.rs/uspesni-projekti/digitalizacija-tv-signala-u-srbiji/>, 29. 8. 2013.

³<http://www.nuns.rs/reforma-javnog-informisanja/19880/bitka-za---digitalizaciju.html>, 29. 8. 2013.

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_television_transition 30.8.2013

da signal mobilne telefonije pravi smetnje analognom signalu i obrnuto.

Da bi se proces digitalizacije okončao, neophodno je još obezbediti slobodne frekvencije, ali i završiti Plan prelaska, koji će definisati vremenski okvir prelaska na digitalno emitovanje po zonama raspodele. Po okončanju rada na tom dokumentu, shodno Strategiji za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje RTV programa u Republici Srbiji, uslediće promotivna kampanja koja će građanima omogućiti upoznavanje sa procesom digitalizacije i pružiti im neophodne informacije kako da se za taj proces pripreme. Nedostatak slobodnih frekvencija može da poremeti sve ove planove, a postoji opravdana bojazan da će Srbija zbog kašnjenja procesa digitalizacije biti negativno ocenjena u predstojećem Izveštaju Evropske komisije o napretku. Ovo bi moglo dodatno da ugrozi poziciju Srbije u budućim pregovorima o Poglavlju 10 - Informaciono društvo i mediji, koje je već problematično zbog kašnjenja koje postoji i u implementaciji Medijske strategije, odnosno usvajanju novih medijskih zakona.⁵

Građani, i to pre svega oni koji žive u pograničnim oblastima, neće moći da gledaju domaće TV kanale, jer će oni praktično biti „pokriveni“ digitalnim TV signalima iz susednih zemalja.⁶

U digitalizaciji će biti 13 + 2 (Kosovo⁷ i Beograd kao posebne) zone raspodele na teritoriji naše zemlje: Avala, Besna Kobila, Rudnik-Jagodina, Čot-Venac, Cer-Maljen, Deli Jovan, Jastrebac, Kikinda, Kopaonik, Sombor-Subotica, Tornik-Ovčar, Tupižnica, Vršac.⁸ Detalje oko prelaska sa analognog na digitalno emitovanje signala, kao i tempo i način prelaska, reguliše Strategija za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje RTV programa u Republici Srbiji kao i Pravilnik RATEL-a (Republička agencija za telekomunikacije) o prelasku sa analognog na digitalno emitovanje televizijskog programa i pristupu multipleksu u terestričkoj digitalnoj radiodifuziji.⁹

2. Tehnički preduslovi i specifikacije

Digitalizacija koja u Srbiji treba da bude završena do juna 2015. godine “pogodiće” samo korisnike “zemaljske” televizije, odnosno one koji TV signal još primaju preko obične antene, a ne “preko kablova”.

Takvih je, kako za “Blic” kaže Stefan Lazarević, državni sekretar u Ministarstvu spoljne,

⁵ Izveštaj ANEM-a za jun 2013. godine.

<http://www.anem.rs/sr/aktivnostiAnema/monitoring/story/15015/%C4%8CETRDESET+%C4%8CETVR TI+MONITORING+IZVE%C5%A0TAJ+ANEMA.html>

⁶<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/399878/Digitalizacija-Bolja-slika-ali-i-dodatni-troskovi> 29.8.2013.

⁷ U skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN.

⁸<http://www.nuns.rs/reforma-javnog-informisanja/19880/bitka-za---digitalizaciju.html>, 29. 8. 2013.

⁹

http://www.paragraf.rs/propisi/strategija_za_prelazak_sa_analognog_na_digitalno_emitovanje_radi_o_i_televizijskog_programa.html, kao i

http://www.ratel.rs/regulativa/pravilnici_i_ostala_opsta_akta/pravilnici_koje_donosi_resorno_ministarstvo_523.html, 30.8.2013.

unutrašnje trgovine i telekomunikacija, oko 50 odsto domaćinstava u Srbiji i oni mogu da prate svega nekoliko TV programa.

Uslov za to da oni mogu da primaju digitalni signal je da nabave televizor koji u sebi sadrži tzv. DVB-T2 prijemnik ili da na već postojeći televizor priključe "set top box" uređaj koji omogućava primanje digitalnog signala.¹⁰

Cena prijemnika digitalnog signala varira i očekuje se da će cena vremenom pasti. Trenutne cene kreću se od 40e pa i do preko 200e¹¹. Cene televizora sa ugrađenim prijemnikom su znatno više, ali se očekuje i njihovo padanje. Dodatno, televizori sa ugrađenim digitalnim prijemnikom, noseće sledeću oznaku:

"Građani koji signal primaju preko antene moraće da kupe ili set top boks ili televizor koji podržava DVB-T2 standard. Napravićemo plan kako da subvencionišemo najsiromašnije", najavljuje Stefan Lazarević, državni sekretar u Ministarstvu trgovine i telekomunikacija.¹²

Uzimajući u obzir navedeno, Strategijom prelaska sa analognog na digitalno emitovanje radio i televizijskog programa u Republici Srbiji i Akcionim planom utvrđuju se troškovi u procesu uvođenja digitalnog emitovanja radio i televizijskog programa koji proističu iz definisanja:

- neophodnih tehničkih, finansijskih i drugih sredstava potrebnih za realizaciju mreže digitalnih emisionih sistema Republike Srbije, kao i dinamike realizacije celokupne investicije, uzimajući u obzir izabrani standard za kompresiju i prenos televizijskih i radio signala;
- obima, kriterijuma i troškova za subvencionisanje nabavke digitalnih prijemnika (odnosno STB) za krajnje korisnike, kako bi se obezbedilo da sve društvene grupe budu uključene u proces prelaska na digitalno emitovanje radio i televizijskog programa;
- plana promocije u svrhu informisanja najšire javnosti i pripremanja javnosti za digitalno emitovanje, uključujući i uspostavljanje odgovarajuće obuke pri korišćenju digitalne opreme i novih usluga, u saradnji sa emiterima;¹³

¹⁰<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/399878/Digitalizacija-Bolja-slika-ali-i-dodatni-troskovi>, 29.8.2013.

¹¹http://www.ponuda.rs/digitalni-prijemnici_1100?tpkp=1&kPostavke.pregledSortKategorije=2&kPo stavke.pregledBrojProizvoda=30, 29.8.2013.

¹²<http://www.021.rs/Info/Srbija/Digitalizacija-televizije-krace-od-Vojvodine.html> 29.8.2013.

¹³ Čl. 6 Pravilnika o prelasku sa analognog na digitalno emitovanje televizijskog programa i pristupu multipleksu u terestričkoj radiodifuziji -

http://www.ratel.rs/upload/documents/Regulativa/Pravilnici/Pravilnici_koje_donosi_MTID/Pravilnik%20o%20prelasku%20sa%20analognog%20na%20digitalno%20emitovanje.%20SGRS%2055-12.pdf, a pogledati i Strategiju za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje RTV programa u Republici Srbiji http://www.paragraf.rs/propisi/strategija_za_prelazak_sa_analognog_na_digitalno_emitovanje_radi

Prvi signal Inicijalne mreže za testiranje emitovanja digitalnog TV signala pušten je u sredu sredu, 21. marta 2012. godine sa Avalskog tornja, kako je i najavilo Javno preduzeće Emisiona tehnika i veze (ETV).

Digitalni signal iz Inicijalne mreže moći će da primi oko 40% stanovništva Srbije. Inicijalna mreža je u eksperimentalnoj fazi i namenjena je za testiranje sistema, predajnika, prijemnika, različitih parametara i mogućnosti prostiranja i prijema.¹⁴

Inicijalnu mrežu, koja je puštena u rad 21. marta 2012. godine, sačinjava 13 + 2 emisione lokacije, sa kojih se u periodu do konačnog analognog switch-off-a (kompletnog prelaska na digitalno emitovanje) vrši istovremeno (simulcast) emitovanje analognog i digitalnog televizijskog programa.

Dve dodatne emisione lokacije (Košutnjak i Stojčino brdo) predviđene su za formiranje SFN mreže na teritoriji grada Beograda.¹⁵

Ako bi se iskoristile frekvencije ugašene TV „AVALA“, moglo bi da se emituje sa 35 lokacija, pa bi signal mogao bolje da se testira i u oblastima koje nisu ravničarske.

U skladu sa usvojenom Strategijom Vlade Srbije o prelasku sa analognog na digitalno emitovanje radio i televizijskog programa u Republici Srbiji i Pravilnikom o prelasku sa analognog na digitalno emitovanje televizijskog programa i pristupu multipleksu u zemaljskoj, digitalnoj radiodifuziji, signal emitovan u Inicijalnoj mreži biće po standardu DVB-T2, uz primenu MPEG-4 kompresije video signala.

DVB-T2- Digital video broadcast- terrestrial 2 je samo druga generacija DVB-T, njena naprednija verzija koja podrazumeva mogućnost emitovanja još većeg broja programa (u istom frekvencijskom opsegu), uz sliku još otporniju na smetnje.

Veći broj programa podrazumeva i potencijalno veći broj TV stanica kojima će biti omogućeno emitovanje. Na taj način će korist od prelaska na DVB-T2 standard osetiti kako gledaoci (kojima će se proširiti ponuda programa i omogućiti bogatiji izbor), tako i država (koja će moći da prihoduje od većeg broja emitera).

Ovu mogućnost emitovanja još većeg broja TV programa omogućili su razvoj i dalje unapređenje metoda kompresije digitalnog signala. Naime, ove metode obezbeđuju mogućnost daljeg sažimanje podataka o TV slici tako da zauzimaju još manje mesta u okviru istog TV kanala, nego u slučaju korišćenja DVB-T. Na ovaj način se dodatno oslobađa mesto u jednom TV kanalu za neki drugi sadržaj-program ili servis.

Takođe, nije zamenariva ni činjenica da je za emitovanje signala po DVB-T2 standardu potrebno i značajno manje električne energije-energetski je ekonomičniji.

Sada, polako, mnoge zemlje prelaze sa DVB-T na DVB-T2. Naša zemlja se vrlo rano, još

[o_i_televizijskog_programa.html](#) 30.8.2013.

¹⁴

<http://www.rts.rs/page/rts/sr/Digitalizacija/story/1578/Vesti/1066244/Inicijalna+mre%C5%BEa+od+srede.html> 30.8.2013.

¹⁵ <http://www.etv.rs/vesti/74-pilot-mreza> 30.8.2013.

među prvima opredelila za DVB-T2 standard, dok je taj koncept još bio u povoju, prepoznavši na vreme njegove prednosti.¹⁶

MPEG 4 verzija 10 (H.264/AVC) - Predstavlja kompresioni standard koji će se koristiti prilikom digitalne emisije i obezbeđuje veći broj programa u istom kanalu. Prijem signala koji je obrađen MPEG 4 standardom je jedino moguć korišćenjem posebnog digitalnog prijemnika. Naime, TV signal je sada sažet i gušće upakovan u kanal, pa ga je potrebno i raspakovati na odgovarajući način, pomoću posebnog posebnog set top box-a namenjenog prijemu DVB-T2 signala. Taj prijemnik je opremljen MPEG 4 dekomerom.

Detaljnije objašnjenje tehničkih pojmova nalazi se na web sajtu JP Emisiona tehnika i veze.¹⁷

3. Tehnička poboljšanja

18

- Digitalizacijom će biti obezbeđeni uslovi za emitovanje mnogo većeg broja programa, pokrivenost TV signalom biće mnogo veća, a kvalitet slike i tona biće mnogo bolji - kaže Stefan Lazarević.

U ponudi će imati i dodatne aplikacije, kao što su izbor prevoda ili titlovanje sadržaja koji će se prikazivati istovremeno sa slikom, što može da bude veoma važno za predstavnike nacionalnih manjina i ostale kojima srpski nije maternji jezik.

Potrebno je razumeti dva tehnička termina : **DSO** i **ASO**

ASO - Analog switch off - je termin pod kojim se podrazumeva gašenje analognih predajnika i potpun prekid emitovanja analogne televizije.

¹⁶ <http://www.etv.rs/recnik-pojmova/75-dvb-t2-digital-video-broadcast-terrestrial-2>

¹⁷ <http://www.etv.rs/digitalizacija/4-o-digitalizaciji> 30.8.2013.

¹⁸ Slika preuzeta sa

<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/399878/Digitalizacija-Bolja-slika-ali-i-dodatni-troskovi>, 29. 8. 2013.

Analog switch off praktično predstavlja datum prelaska na emitovanje isključivo digitalne televizije. Za Evropu, taj propisani datum je 17. Jun 2015, godine. To znači da od tog dana prestaje obaveza zemalja koje pre tog roka počnu da emituju isključivo digitalni signal da vode računa o snagama svojih predajnika i kanalima koje koriste za emitovanje kako ne bi ometali one koji još uvek nisu prešli na digitalno emitovanje. U mnogim zemljama je već sada izveden ASO.

DSO - Digital switch over - Za razliku od ASO koji, kao što je rečeno, podrazumeva jedan datum, izraz DSO se odnosi na vremenski period u kome se sprovodi uvođenje emitovanja digitalnog signala i postepeno gašenje pojedinih analognih predajnika.

DSO se uglavnom odvija po regionima i to tako da se najpre obezbedi dovoljna pokrivenost digitalnim TV signalom te određene oblasti, pa se potom ugasi analogni predajnik sa koga se do tada emitovao TV signal. I tako redom, sve dok se na području čitave države ne uspostavi ASO i uvede emitovanje samo digitalne televizije.

DSO podrazumeva korišćenje jednog broja kanala za analogno i dodatnog broja kanala za uporedo, digitalno emitovanje.

Prelaskom sa analognog na digitalno emitovanje biće otvoren i prostor za nove servise, kao što su nova generacija mobilne telefonije i mobilni internet, a od prodaje oslobođenog dela spektra profitiraće i srpski budžet.¹⁹

Građani će, kako je naveo Ministar Rasim Ljajić, pored izbora više programa, imati mogućnost i novih servisa i usluga, a i pokrivenost Internetom će biti mnogo veća, pa će ga biti i u ruralnim delovima zemlje.²⁰

Uvođenjem digitalne televizije, kao i kroz digitalnu dividendu, u budućnosti će moći da se obezbede nove usluge²¹:

1) Komunikacione usluge:

- bežične širokopoljasne usluge;
- prenos multimedijalnih i video aplikacija do pokretnih, mobilnih i fiksnih monitora;
- usluge javne sigurnosti, kao što su bežične usluge u slučaju opasnosti.

2) Informacione usluge:

- bogatiji programski sadržaji iz specijalizovanih oblasti (politika, istorija, dečiji program, sport);
- poboljšani elektronski vodič kroz programe, mnogo brži i interaktivniji od običnog

---

¹⁹ sa <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/399878/Digitalizacija-Bolja-slika-ali-i-dodatni-troskovi>, 29. 8. 2013.

²⁰<http://www.mondo.rs/a606575/Info/Drustvo/Ljajic-Digitalizacija-gotova-do-sledeceg-leta.html>, 29. 8. 2013.

²¹<http://www.personalmag.rs/kablovska-i-sat-tv/gradani-srbije-morace-da-nabave-nove-televizore-po-dvb-t2mpeg-4-standardu/>, 29.8.2013.

teleteksta, koji će predstavljati osnovni alat građanima za navigaciju kroz celokupnu ponudu usluga;

3) Interaktivne usluge

Interaktivna televizija predstavlja dvosmeran tok informacija, koja omogućava komunikaciju gledaoca i emitera, kao i skup sledećih digitalnih usluga:

elektronska trgovina;

elektronsko bankarstvo;

interaktivne igre i kvizovi;

informacije na zahtev;

video na zahtev;

internet servis, čitanje i slanje elektronske pošte;

klađenje;

glasanje.

4. Finansijska korist

Proces digitalizacije i standardizacija bitno su pitanje na putu evrointegracija. Država bi, nepoštovanjem predviđenih obaveza, izgubila najmanje 100 miliona evra, ukoliko ne dođe do digitalizacije.²²

„Suština završetka procesa digitalizacije je u oslobađanju tzv. digitalne dividende. To je radio-frekvencijski spektar, koji će se tada staviti na raspolaganje mobilnim operatorima, raspisaće se tender za dobijanje tog frekvencijskog opsega. Mi isto očekujemo da dobijemo značajna sredstva za naš budžet i mi smo već otpočeli konsultacije sa telekomunikacionim, pre svega, mobilnim operatorima na tu temu i ta situacija bi nam omogućila ne samo da dobijemo značajna sredstva za naš budžet, već sigurno i da ubrzamo razvoj telekomunikacija u našoj državi, da podignemo količinu investicija u oblasti telekomunikacija, pre svega u oblasti mobilne telefonije, ali i značajno da osnažimo naš Telekom, kao državnog telekomunikacionog operatora" izjavio je državni sekretar u Ministarstvu telekomunikacija Stefan Lazarević.

„Ljudi koji žive u ruralnim predelima i ljudi koji danas možda i nemaju tako dobar i kvalitetan signal mobilne telefonije i, pre svega, nemaju uopšte internet, bi verovatno došli do internet priključaka, do pristupa internetu, što bi značajno podiglo BDP naše države, jer po istraživanju Svetske banke, porast širokopojasnog pristupa od 10% dovodi do porasta BDP-a od oko 1,38 %."²³

Za digitalizaciju su zainteresovani i mobilni operatori, jer bi im to omogućilo proširenje

---

²²http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=08&dd=03&nav_category=12&nav_id=738976 29.8.2013.

²³http://www.radiosunce.com/info.php?id_article=14821 29.8.2013.

usluga. Oni bi otkupili „digitalnu dividendu“, deo spektra koji se oslobađa digitalizacijom, na čemu bi i država znatno zaradila. Nemačka je tako zaradila 3,57 milijardi evra, a Francuska 2,6 milijardi evra. Digitalizacija bi podigla i vrednost Telekoma, čija se prodaja najavljuje.²⁴

5. Digitalna dividenda – pojam, značaj i benefiti

Digitalna dividenda je frekencijski spektar koji ostaje slobodan nakon prelaska sa analognog na digitalno emitovanje televizijskog programa.

“Razlog tome je što digitalni signal zauzima mnogo manje prostora od analognog. Na primer, javni servis koji ima dva kanala i nema prostora za više, mogao bi na digitalnom signali da ima i četiri kanala”, zaključuje Miloš Stojković iz advokatske kancelarije Živković-Samardžić.²⁵

Efikasnom i racionalnom raspodelom opsega digitalne dividende stvaraju se preduslovi za brži privredni rast. Na taj način se podstiče otvaranje novih radnih mesta i postavlja osnova ravnomernog i održivog regionalnog razvoja, budući da usluge mobilnih širokopolasnih komunikacija omogućavaju ljudima koji žive u manje razvijenim regionima, a koji nisu dovoljno pokriveni uslugama, da se povežu sa razvijenijim regionima i iskoriste prednosti širokopolasnog pristupa.²⁶

Svetska asocijacija mobilnih operatora, GSMA podržala je ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo Republike Srbije u naporu da se u jugoistočnoj Evropi usvoji jedinstveni pristup dodele spektra “digitalne dividende“.

Direktor Svetske asocijacije mobilnih operatora (GSMA) Martin Vajthed ocenio je u sredu u Beogradu da će se korišćenjem digitalne dividende povećati upotreba Interneta. "Korišćenje dela digitalne dividende za širokopolasni pristup internetu povećaće upotrebu interneta i značajno doprineti ekonomskom rastu uvođenjem inovacija i otvaranjem novih radnih mesta", kazao je Vajthed.

Prema istraživanju Jurop ekonomista (Europe Economics) ako se digitalna dividenda u Srbiji osim za emitovanje dodeli i za druge namene, poput širokopolasnog interneta, sadašnja neto vrednost spektra mogla bi se povećati sa 72 miliona na 950 miliona dolara.²⁷

U susednim zemljama rađene su i studije procene finansijske dobiti.

“Vrijednost digitalne dividende ostvarene u Hrvatskoj (0,43 €/Mhz/pop, ili 0,2 €/Mhz/pop, ne

---

²⁴<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/386486/Zbog-konkursa-za-novu-TV-gubimo-100-miliona-evra>
29.8.2013.

²⁵http://www.b92.net/info/vesti/pregled_stampe.php?yyyy=2013&mm=08&dd=10&nav_id=741311
29.8.2013.

²⁶<http://www.personalmag.rs/kablovska-i-sat-tv/gradani-srbije-morace-da-nabave-nove-televizore-po-dvb-t2mpeg-4-standardu/> 29.8.2013.

²⁷<http://www.021.rs/Info/Srbija/Digitalna-dividenda-povecava-upotrebu-Interneta.html> 29.8.2013.

uzimajući u obzir godišnje naknade za upotrebu frekvencijskog pojasa) u razini je s rezultatima u Švedskoj (0,43 €/Mhz/pop), Španjolskoj (0,47 €/Mhz/pop) i Portugalu (0,45 €/Mhz/pop). Alokacijom digitalne dividende na mobilne usluge (pod uvjetima utvrđenima dozvolom) očekuje se proširenje pokrivenosti i poboljšanje kvalitete mobilnih podatkovnih usluga.²⁸

6. Procena troškova i finansijska pomoć

Prvobitna procena bila je da će digitalizacija koštati Srbiju oko 75 miliona evra, ali su poslednji proračuni pokazali da će to biti znatno manje - između 35 i 50 miliona evra. Građane, ako imaju kablovsku televiziju, digitalizacija neće koštati ništa, a ostali će morati da kupe adaptere za 40 evra, ali se očekuje da će cena pasti i do 20 evra.²⁹

Na osnovu ugovora koji je Srbija zaključila sa Evropskom komisijom, iz prepristupnih fondova EU dobijena je pomoć u opremi čija je ukupna vrednost osam miliona evra, a čiji je korisnik JP ETV. Oprema finansirana iz IPA fondova podrazumeva IP i video opremu, predajnike, merno vozilo i mernu opremu, mikrotalasne linkove i privremene antenske sisteme od renomiranih proizvođača.³⁰

Drugi izvori navode da je, ovaj proces, Brisel pomogao sa 10,5 miliona evra, od toga osam miliona evra vrednu opremu renomiranih proizvođača, i dva i po miliona za konsultante i tehničku pomoć.³¹

Ministar Rasim Ljajić, u čijem resoru su i telekomunikacije, napominje i da je bitno da u postupku digitalizacije neće biti problema sa obezbeđivanjem para. Država ima odličnu ponudu od jedne američke kompanije kojom bi proces, pod povoljnim uslovima, bio doveden do kraja.³²

7. Predviđen tok postupka digitalizacije

Prelazak na digitalno emitovanje televizije završen je u 21 zemlji u Evropi, dok proces digitalizacije u Srbiji mnogo kasni, a jedan od najvećih problema je upravo nedostatak frekvencija kojom bi se testirali parametri mreže i oprema za digitalno emitovanje TV signala. Proces digitalizacije u Srbiji najpre je trebalo da bude završen do aprila 2012., ali je iz

---

²⁸<http://teve.ba/article/14288/digitalna-dividenda-ce-uticati-na-rast-bdp-a> 29.8. 2013.

²⁹<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:441387-Frekvenciju-TV-Avala-niko-nece>
29.8.2013.

³⁰http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=06&dd=05&nav_category=206&nav_id=720036, 29.8.2013.

³¹

³²http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=08&dd=03&nav_category=12&nav_id=738976 29.8.2013.

tehničkih razloga to odloženo za 2015. godinu, kada je i poslednji rok u Evropi da se sa analognog TV signala pređe na digitalni.³³

Do sada je završeno svega 15 do 20 odsto procesa digitalizacije, i to zahvaljujući pomoći EU za uspostavljanje inicijalne mreže koja se emituje sa 15 predajnika, kazao je ministar telekomunikacija, Rasim Ljajić.³⁴ Ministarstvo će završiti izmene Pravilnika o prelasku sa analognog na digitalno emitovanje, Zakon o elektronskim medijima, i još nekoliko podzakonskih akata koji treba da budu doneti ili izmenjeni", naveo je Ljajić.

Prema njegovim rečima, najveći deo posla, koji se pre svega odnosi na energetske i građevinske projekte, treba da završi Emisiona tehnika i veze, a rok za to je septembar.

Nakon toga će biti raspisana javna nabavka za opremu, kazao je Ljajić, dodavši da je za ceo proces zavrsetak digitalizacije dovoljno duplo manje sredstava nego ranije procenjenih 75 miliona evra dovoljno.

Ministar trgovine i telekomunikacija Rasim Ljajić izjavio je da će digitalizacija biti završena do sledećeg leta i da taj proces donosi "neslućene prednosti".

Trenutno 53% domaćinstava Srbije gleda svega dva ili tri kanala, a mi sve posmatramo kroz prizmu Beograda, gde postoji kablovska televizija pa građani mogu da gledaju 30, 40 programa - rekao je Ljajić televiziji Pink.On je naveo da bi do 1. oktobra 60 odsto Srbije trebalo da bude pokriveno digitalnim signalom, a još 20 odsto do kraja godine, dok će tokom zime biti rađena dokumentacija za tendere, javne nabavke i nove lokacije.

Povodom godišnjice puštanja u rad Inicijalne DVB-T2 mreže (21. marta), Republička agencija za elektronske komunikacije (RATEL) objavila je javne konsultacije o nacrtu Pravilnika o izmeni Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za zemaljske analogne FM i TV radiodifuzne stanice za teritoriju Republike Srbije.

Ovaj nacrt Pravilnika posebno obraća pažnju na Aneks 4, koji se odnosi na plan raspodele frekvencija/lokacija za potrebe formiranja Inicijalne mreže za testiranje emitovanja digitalnog televizijskog signala. U njemu su upisani UHF kanali koje jsu raniji bili dodeljeni televiziji "Avala", a očekuje se da će planirane efektivne snage zračenja biti dovoljne za kvalitetno pokrivanje i opsluživanje planiranih zona na teritoriji već određenih lokacija i u određenom vremenskom periodu, bez značajnijih smetnji.³⁵

Digitalizacija bi trebalo da bude završena sredinom sledeće godine, godinu dana pre 17. juna 2015. godine, roka do kojeg se Srbija obavezala da završi taj proces - rekao je Ministar Rasim Ljajić.³⁶

---

³³http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=06&dd=05&nav_category=206&nav_id=720036 29.8.2013.

³⁴<http://www.akter.co.rs/27-drutvo/35211-zavreno-svega-15-do-20-odsto-digitalizacije.html> 29.8.2013.

³⁵<http://www.rts.rs/page/rts/sr/Digitalizacija/story/2002/Srbija/1291398/Korak+ka+potpunom+prelasku+na+DTV.html> 30.8.2013.

³⁶<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/399356/Ljajic-Digitalizacija-gotova-do-sledeceg-leta> 29.8.2013.

8. Proces i stavovi vezani za frekvenciju ugašene TV „Avala“

TV „Avala“ ugašena je u oktobru 2012. godine gubitkom dozvole za transmisiju (odašiljanje) i otpuštanjem 90 ljudi, a frekvencija koju je koristila trebala bi, prema stavu delegacije EU u Srbiji, da bude iskorišćena u procesu digitalizacije, u postupcima testiranja digitalnog signala.³⁷

RRA je 17. jula 2013. objavila da je Savet RRA o frekvenciji koju je krositila TV Avala razgovarao sa zastupnicima "TV Nova" i "TV Kopernikus Svet plus 3" koji su 12. Jula podneli prijavu za nacionalno pokrivanje.

Prema ranije objavljenim podacima, vlasnik 100 odsto kapitala "TV Nove" (Nova.rs television) je "Nova.rs media holding" iz Beograda. Većinski vlasnik tog holdinga, sa 85,1 odsto udela, je holandska kompanija "BD medija invest", a vlasnik te firme je holandska kompanija "Nju Amsterdam sititrust" (New Amsterdam Cititrust) u kojoj 99 odsto ima Nemač Bernd Matijas Ditel (Matthias Dietel), a jedan odsto Ulf Malte Iversen, takođe državljanin Nemačke.

Manjinski udeo u firmi "Nova.rs medija holding" imaju vlasnik produkcijske kuće "Vižn tim" (Vision team) Dragan Đurković iz Beograda sa 7,9 odsto, dok sedam odsto ima "GMG medija grupa" (media group) u vlasništvu Nemca Urliha Broka.

Vlasnik KCN (Kopernikus Cable Network) iz Niša je Zvezdan Milovanović koji direktno ima 47,71 odsto kapitala i još 47,59 odsto preko preduzeće "Tvinel" (Twinel) iz Niša čiji je on jedini vlasnik. Preostalih 4,7 odsto kapitala "Kopernikusa" je vlasništvo Mitre Milovanović, objavila je RRA.³⁸

U procesu odlučivanja došlo je do sukoba mišljenja i interesa.

Član 49. stav 2. Zakona o radiodifuziji propisuje da se javni konkurs za izdavanje dozvole za emitovanje obavezno raspisuje kada na osnovu Plana raspodele radio frekvencija postoje mogućnosti za izdavanje novih dozvola za emitovanje programa. Smisao ovakve odredbe, u vreme kada je Zakon o radiodifuziji donošen, pre više od jedne decenije, bio je da onemogući situaciju u kojoj bi RRA odbijala da raspiše javni konkurs u situaciji kada postoje i raspoložive frekvencije i jedno ili više lica zainteresovanih da učestvuju na tenderu.

Pretpostavljalo se da bi sloboda izražavanja mogla biti ugrožena i na taj način što bi se neraspisivanjem tendera sprečavao ulazak novih igrača na medijsko tržište.

Takođe, već godinama, posebno u odnosu na elektronske medije, gotovo svi u Srbiji slažu se da imamo više emitera nego što tržište može da podrži. Ostaje, međutim, pitanje da li je RRA uopšte imala izbora, odnosno, da li je obavezno raspisivanje konkursa iz člana 49. stav 2. Zakona o radiodifuziji zaista obavezno. Izgleda nam da nije.

Drugi problem leži u tome što zakon kaže da se konkurs obavezno raspisuje kada na osnovu

³⁷<http://www.balkaninsight.com/en/article/eu-pushes-serbia-on-digitalisation> 30.8.2013.

³⁸<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/394969/Odlozena-sednica-RRA-o-dodeli-frekvencije-TV-Avala> 30.8.2013.

Plana raspodele radio frekvencija postoje mogućnosti za izdavanje novih dozvola za emitovanje programa. Plan raspodele radio frekvencija je živa stvar, podložna izmenama, a po Zakonu o elektronskim komunikacijama, donosi ga Ministarstvo spoljne i unutrašnje trgovine i telekomunikacija, na predlog Agencije za elektronske komunikacije (Ratel). Pri donošenju Plana raspodele, opet po Zakonu o elektronskim komunikacijama, uzimaju se u obzir, između ostalog, i međunarodni sporazumi i preporuke.

Raspisivanjem konkursa za izdavanje dozvola za analogno pokrivanje, samo dve godine pre isteka poslednjeg roka za prelazak na digitalno emitovanje, Srbija zapravo pokazuje čitavom svetu da nije solidan partner i da ne namerava da se pridržava svojih međunarodno preuzetih obaveza. Da sve bude još gore, raspisivanje konkursa usledilo je ni mesec dana nakon okončanja Ratel-ovih javnih konsultacija o Pravilniku o izmenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju Plana raspodele frekvencija/lokacija za terestričke analogne FM i TV radiodifuzne stanice za teritoriju Republike Srbije. Naime, Ratel je već bio pripremio Nacrt pravilnika kojim je bilo predviđeno da se upražnjene frekvencije Televizije Avala iskoriste za širenje Inicijalne mreže za testiranje digitalnog TV signala, i o tom Nacrtu su se vodile konsultacije od 21. marta do 5. aprila 2013. Na javnim konsultacijama jedino je RRA bila protiv ovakvog načina korišćenja upražnjenih frekvencija Televizije Avala. I dok su svi očekivali da Ministarstvo spoljne i unutrašnje trgovine i telekomunikacija usvoji novi pravilnik po Ratel-ovom Nacrtu, RRA ga je očigledno preduhitrio.³⁹

Nadležno ministarstvo dostavilo je dokumentaciju za raspisivanje konkursa za oslobođenu frekvenciju, kako je zakon i predviđao. Poštujući zakonske odredbe, iz nekog razloga nije se vodilo računa o potrebama upražnjene frekvencije za testiranje digitalnog signala, što je dovelo do neslaganja između RRA i nadležnog Ministarstva.

RRA je, međutim, raspisala konkurs za dodelu ove frekvencije sa nacionalnom pokrivenošću nekom od TV emitera, čime je praktično onemogućeno da se one koriste za proces digitalizacije.

U RRA kažu da su radili po zakonu, po kome su obavezni da sve slobodne frekvencije stave na konkurs. Goran Karadžić iz Saveta RRA kaže da su tako i uradili čim su od Ministarstva za telekomunikacije dobili obaveštenje da su te frekvencije slobodne, a od RATEL-a dokumentaciju za raspisivanje konkursa.

- Zašto su je dostavili ako ne žele konkurs? - kaže Karadžić.

Ministar Rasim Ljajić priznaje da je zakonska procedura ispoštovana, ali ističe i da nije srećan što je konkurs raspisan, jer misli da je bilo bolje da se te frekvencije koriste za ubrzanje digitalizacije, i da se, kada se digitalizacija završi, ostvare prihodi za budžet.⁴⁰

Posle dva većanja iza zatvorenih vrata i čitavog meseca vaganja, na sednici održanoj 9. 8. 2013. godine, Savet RRA ipak nije dodelio nacionalnu televizijsku frekvenciju koja je ostala

---

³⁹ Anem- izveštaj za april 2013.

⁴⁰<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/386486/Zbog-konkursa-za-novu-TV-gubimo-100-miliona-evra>
30.8.2013.

upražnjena gašenjem TV Avala. Nijedan od kandidata nije dobio dovoljan broj glasova (pet), već samo po dva (Nova), odnosno tri (Kopernikus Svet plus3).

Prema nezvaničnim informacijama oba konkurenta su bliska najjačoj stranci SNS, s tim što je iza Nove nemački kapital, dok je Kopernikus "ispravno politički profilisan", pa se zato i očekivala "po naredbi" dodela frekvencije. Posebno posle sednice prethodne nedelje na kojoj je opomenut Pink – a dodela odložena zbog još jednog pregledanja konkursnog materijala. Među upućenima i "upućenima" tipovalo se ko je jači, spekulisalo ko je (u RRA) potplaćen ili umiren drugim sredstvima i slično tome. Među one koji su navodno s druge strane (novčanika) nisu apostrofirani samo politički aktivisti, već i emiteri sa nacionalnom frekvencijom kojima pojavljivanje novog konkurenta u ionako prenaseljenom etru uopšte nije milo.

Doduše, odluka još nije konačna pošto teče žalbeni rok, pa je sa zada jasno samo to što je javno kazao predsednik RRA vladika – manjak glasova. Inače, Nova i Kopernikus mogu ponovo da konkurišu za dodelu nacionalne frekvencije za terestijalno (zemaljsko) emitovanje ukoliko bude ponovljen konkurs, ali po svemu sudeći to se neće dogoditi. Ministarstvo je u ponedeljak ostalim ministarstvima prosledilo na mišljenje Pravilnik o raspodeli frekvencija, koji je praktično uvod u ozbiljnu digitalizaciju i biće usvojen po okončanju postupka u RRA. "Moramo da poštujemo zakon i rokove za žalbu emitera koji nisu dobili dozvolu i kad taj postupak bude okončan Pravilnik ćemo i formalno potpisati i stupiće na snagu", kaže za Novi magazin resorni ministar Rasim Ljajić.

Formalno-pravno raspisivanje konkursa, objašnjava on, u skladu je sa zakonom, ali mnogo je celishodnije tu frekvenciju iskoristiti za digitalizaciju koja se mora okončati do 2016: "Zahvaljujući toj frekvenciji do kraja godine inicijalnom digitalnom mrežom možemo da pokrijemo 70-80 odsto domaćinstava."⁴¹

"Ako bismo mogli da koristimo frekvencijski opseg nekadašnje Avale, bili bismo sigurni da ćemo posao završiti na vreme. Ovako, rizik je mnogo veći", objašnjava za Novosti Stefan Lazarević, državni sekretar u Ministarstvu trgovine i telekomunikacija.⁴²

Ako stupi na snagu pravilnik o raspodeli Ministarstva telekomunikacija, neće biti konkursa za nacionalnu frekvenciju dok se proces digitalizacije ne završi.

Pravilnik o raspodeli omogućava da se sve slobodne frekvencije koriste za završetak procesa digitalizacije, rekao je državni sekretar u Ministarstvu telekomunikacija Stefan Lazarević.

B92: Čuli ste odluku Saveta RRA. Da li ste vi u Ministarstvu telekomunikacija zadovoljni time i da li se time otvara novo polje za proces digitalizacije?

"Današnja odluka govori da su te frekvencije i dalje slobodne i stav ministarstva po tom pitanju je u potpunosti poznat. Mi smo u međuvremenu, dok se sve ovo dešavalo, radili na

⁴¹<http://www.nuns.rs/reforma-javnog-informisanja/19880/bitka-za---digitalizaciju.html> 30.8.2013.

⁴²http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=06&dd=29&nav_category=12&nav_id=727627 30.8.2013.

procesu digitalizacije, vodili računa o tome da on ni u jednom trenutku ne nestane, da ga i dalje držimo u životu. Mi smo, u stvari, već uradili pravilnik o raspodeli, koji omogućava da se sve slobodne frekvencije koriste za završetak procesa digitalizacije i taj pravilnik u ponedeljak šaljem u proceduru, a to znači da ga šaljem određenim institucijama na usaglašavanje. Nakon dobijanja tih mišljenja, naše ministarstvo će doneti taj pravilnik, koji bi trebalo da omogući da se sve slobodne frekvencije koriste za ubrzan završetak procesa digitalizacije".

B92: Da li to znači da se, kada taj pravilnik stupi na snagu, može sprečiti da Savet RRA ponovo raspiše novi konkurs?

"Ne bih ja koristio reč sprečavanje, prosto tada ne postoje uslovi da se više raspisuje bilo koji konkurs za nacionalnu frekvenciju dok se proces digitalizacije ne završi. Ono što je veoma bitno da kažem jeste da usvajanjem tog pravilnika mi očekujemo da izvršimo proširenje inicijalne mreže, a to znači stavljanje u funkciju mreže koju smo uspostavili kroz donaciju EU i na taj način ćemo omogućiti pokrivenost digitalnim signalom Srbije u nekih 60-70, pa možda čak i do 80 procenata i onda ćemo sa sigurnošću moći da kažemo da će u 2014. godini digitalizacija maltene biti završena".⁴³

Advokat i stručnjak za medijsko pravo **Slobodan Kremenjak** ocenjuje da Ljajić i sada može da potpiše pravilnik, čime bi ceo konkurs za dodelu frekvencija pao u vodu. Pravilnik je inače prošao javnu raspravu, a njemu se protivila samo RRA.⁴⁴

9. Stavovi i mišljenja

Profesor Fakulteta političkih nauka Rade Veljanovski kaže da je digitalizacija strateško pitanje i u tom svetlu vidi i sudbinu frekvencije koju je koristila Televizija Avala:

- Iako zakon koji trenutno važi nalaže da se slobodna frekvencija odmah ponudi emiterima, država bi trebalo da ovaj „kanal“ iskoristi za digitalizaciju. To bi bio strateški posao.

Profesor Veljanovski objašnjava da Srbija u digitalizaciji kasni ne samo za evropskim državama, nego i za zemljama regiona. Ukoliko pod hitno, a najkasnije 2015. godine, ovaj posao ne bude završen, naša zemlja postaće crna rupa na medijskom nebu Evrope. To znači da će, zbog digitalnih signala komšija, svi građani koji TV gledaju putem običnih, analognih antena, ostati bez programa na srpskom.⁴⁵

Ovaj konkurs, smatra **Milan Janković, direktor RATEL-a**, usporio je proces digitalizacije

---

⁴³http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=08&dd=09&nav_category=12&nav_id=741015 30.8.2013.

⁴⁴<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/386486/Zbog-konkursa-za-novu-TV-gubimo-100-miliona-evra> 30.8.2013.

⁴⁵<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:449259-Istice-vreme-za-digitalizaciju> 30.8.2013.

jer je frekvencija mogla da bude iskorištena za pokrivanje 70 odsto teritorije Srbije digitalnim signalom već do kraja ove godine.

"Umesto po fazama do leta 2015. godine, mogli smo da digitalizujemo Srbiju do kraja godine. Predložili smo izmenu plana raspodele signala, ali su Ministarstvo kulture i RRA smatrali da treba raspisati konkurs", kaže Janković za Blic.

Goran Karadžić, zamenik predsednika Saveta RRA, kaže da su tražili da frekvencija ide na konkurs kako bi programska ponuda bila bogatija, a da je odluku o konkursu donelo Ministarstvo telekomunikacija.

U Ministarstvu trgovine i telekomunikacija kažu da je konkurs raspisan na osnovu Zakona o radiodifuziji.

"Stav RATEL-a je izbegavanje odgovornosti za činjenicu da je jako malo urađeno na polju digitalizacije i da je zapravo rok sa 2012. pomeren na 2015.", kaže ministar Rasim Ljajić.⁴⁶

Upraznjenu frekvenciju bivše televizije Avala trebalo bi iskoristi za ubrzanje i okončanje procesa prelaska sa analognog na digitalno emitovanje TV programa, smatraju u **ANEM-u**.

Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM) podržala je napore Ministarstva spoljne i unutrašnje trgovine i telekomunikacija da se frekvencija bivše televizije *Avala* iskoristi za ubrzanje i okončanje procesa prelaska sa analognog na digitalno emitovanje TV programa.⁴⁷

Nezavisno udruženje novinara Srbije pozdravilo je juče odluku Saveta RRA da ne dodeli nacionalnu frekvenciju koja je oduzeta Televiziji Avala i ocenilo da tu frekvenciju ne treba ni dodeljivati. "NUNS smatra da je televizijski spektar na nacionalnom nivou preobiman i da petu komercijalnu frekvenciju ne treba ponovo dodeljivati. NUNS poziva resorno Ministarstvo telekomunikacija da predloži Vladi Srbije da se jedina slobodna nacionalna televizijska frekvencija ne dodeljuje već da se ustupi za digitalizaciju", navodi se u saopštenju NUNS.⁴⁸

Ministarstvo trgovine i telekomunikacija Srbije objavilo je danas da je zamenica šefa Misije OEBS u Srbiji **Pola Tide** pozvala to ministarstvo da nacionalnu televizijsku frekvenciju koja je ostala upražnjena gašenjem TV "Avala", iskoristi u procesu digitalizacije.

- Želela bih da pozdravim nedavnu odluku Republičke radiodifuzne agencije (RRA) da ne dodeli slobodnu nacionalnu frekvenciju ni jednom od učesnika tendera i da vas podstaknem da ovu frekvenciju opredelite za sprovođenje digitalizacije - poručila je Tide.

Ona je naglasila da bi to bilo u potpunom skladu sa zalaganjem da se ubrza primena strategije digitalizacije u Srbiji.

---

⁴⁶<http://www.pressonline.rs/info/drustvo/273880/niko-nece-frekvenciju-tv-avale.html> 30.8.2013.

⁴⁷<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1375354/ANEM%3A+Frekvenciju+iskoristiti+za+digitalizaciju.html> 30.8.2013.

⁴⁸http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/frekvencija_ipak_ide_za_digitalizaciju.55.html?news_id=265794 30.8.2013.

- Razumemo da u tom procesu ima puno prepreka, uključujući nedostatak raspoloživih frekvencija što onemogućava nadležno JP Emisiona tehnika i veze da proširi mrežu za probu sistema, testira instaliranu opremu i organizuje paralelno emitovanje analognog i digitalnog TV signala, u periodu pre krajnjeg roka za prelazak na digitalno emitovanje u junu 2015. godine - ukazala je Tide u pismu.⁴⁹

Srbija mnogo rizikuje ako proces digitalizacije ne sprovede do 2015. godine, kažu stručnjaci.

"Evropska unija je već investirala deset miliona eura u proces digitalizacije, pomaže Vladi Srbije. Ako Srbija ne ispoštuje taj rok, signali bi mogli da budu ugroženi i imaju smetnje. Zato je veoma važno da Srbija do tog datuma završi proces digitalizacije", kaže **Andy Townend**, konsultant Evropske unije.⁵⁰

Opravnik poslova Delegacije EU **Adrijano Martins** apelovao je na Ministarstvo trgovine da slobodne televizijske frekvencije iskoristi za digitalizaciju.

U pismu koje je poslao ministru spoljne i unutrašnje trgovine i telekomunikacija Rasimu Ljajiću, a u koje je Tanjug imao uvid, Martins je naveo da EU u potpunosti podržava napore ministarstva u procesu digitalizacije i poziva da se slobodne frekvencije iskoriste za proširenje Inicijalne mreže radi probnog testiranja digitalnog signala.

"Nedostatak slobodnog prostora u spektru je predstavljao jednu od glavnih briga od početka našeg zajedničkog projekta podrške procesu digitalizacije. Kako je sada jasno da javni konkurs za dodelu dozvole nije uspeo, smatramo da su ispunjeni uslovi da se frekvencije iskoriste za nastavak digitalizacije", naveo je Martins u pismu Ljajiću.⁵¹

Raspisivanjem konkursa za novu televiziju, na frekvencijama koje je koristila TV „Avala“, proces digitalizacije u Srbiji je dodatno usporen, a budžet u perspektivi ostao kratak za, prema nekim procenama, čak 100 miliona eura.

Vensan Dežer, šef delegacije Evropske komisije u Beogradu, kritikovao je u pismu ministru Rasimu Ljajiću kašnjenje u digitalizaciji koja treba da bude završena do juna 2015. godine.

Šef Delegacije EU u Srbiji Vensan Dežer kaže za „Blic“ da oprema za digitalizaciju, vredna osam miliona eura, koju je Srbija dobila iz pretpristupnih fondova, neće biti povučena iz Srbije. On je ministru Rasimu Ljajiću uputio pismo u kojem traži da ga informiše zbog čega proces digitalizacije u Srbiji kasni.

- Ne znači da projekat nije ispunjen, on je sproveden, oprema je instalirana i to je u redu. Ono što predstoji je tehnička provera, odnosno testiranje te opreme i kako smo razumeli taj kamionet van, koji treba da bude iskorišćen za proveru digitalne opreme, za njega je raspisan tender, pa za sad nema mogućnosti da se tehnička provera instalirane opreme sprovede. Ja bih

⁴⁹<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/400178/Podrska-OEBSa-digitalizaciji-televizije-u-Srbiji> 30.8.2013.

⁵⁰<http://balkans.aljazeera.net/vijesti/frekvencija-tv-avala-bez-koncesionara> 30.8.2013.

⁵¹http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=08&dd=13&nav_category=12&nav_id=742181 30.8.2013.

od ministra Ljajića samo želeo da čujem kada i kako to testiranje primenljivosti i upotrebljivosti opreme bi moglo da se sprovede, jer imamo rok koji ističe 15. juna 2015. godine za prelaženje na digitalni način emitovanja televizije – kaže Dežer.

Frekvencije koje je koristila „Avala“ trebalo je da budu namenjene proširenju inicijalne mreže za testiranje digitalnog signala. To i predviđa **nacrt pravilnika o preraspodeli frekvencija, koji je uradio RATEL**, a koji je samo još trebalo da potpiše Ljajić, kako bi stupio na snagu. **RRA** je, međutim, pre toga raspisala konkurs za dodelu ove frekvencije sa nacionalnom pokrivenošću nekom od TV emitera, čime je praktično onemogućeno da se one koriste za proces digitalizacije.

U RRA kažu da su radili po zakonu, po kome su obavezni da sve slobodne frekvencije stave na konkurs. Goran Karadžić iz Saveta RRA kaže da su tako i uradili čim su od Ministarstva za telekomunikacije dobili obaveštenje da su te frekvencije slobodne, a od RATEL-a dokumentaciju za raspisivanje konkursa.⁵²

Šef Delegacije EU u Srbiji Vensan Dežer predložio je da se u Srbiji za testiranje koristi frekvencija TV "Avala" koja više ne radi. Kompletna digitalizacija koštaće oko 50 miliona evra, a teći će u etapama po zonama kojih ima 13.⁵³

"Suština je da ako stvar gledamo "lege artis", onda RRA, na predlog Ministarstva kulture, treba da raspiše konkurs za dodelu ove slobodne frekvencije. Međutim, ako gledamo benefit, ako gledamo šta to donosi, a šta donosi prodaja i ubiranje digitalne dividende za državne prihode, onda je nesumnjivo da je sve u korist toga da ne idemo na raspodelu ovih frekvencija, već da slobodnu frekvenciju koristimo za proces digitalizacije", kaže **Ministar Rasim Ljajić**.

"Ovo je pravi trenutak da počnete i završite postupak digitalne promene. Ako taj proces sada ne završite, onda građani i javnost neće imati nikakav benefit od toga. Neće biti novih kanala, boljeg zvuka i kvaliteta slike. Digitalna dividenda od prodaje analognog spektra ne može biti realizovana ako proces digitalizacije ne počne. Mislim da ste spremni da počnete baš sada. Zato vas i ohrabrujemo da počnete da radite taj posao što pre", kaže **Endrju Taunen**, stručnjak EU za digitalizaciju.⁵⁴

-Srbija ne može biti crna analogna rupa u digitalnoj Evropi izjavila je danas predstavnik Delegacije EU u Srbiji **Jolanda San Hoze** i istakla da EU podržava Srbiju u tom procesu, ali da je potrebna i politička volja druge strane.

San Hoze je na skupu o digitalizaciji rekla da je EU od januara 2010. kroz IPA programe pomogla proces digitalizacije u Srbiji sa 10,5 miliona evra za kupovinu opreme i ekspertske usluge Bi-Bi-Sija.

JP "Emisiona tehnika i veze" objavilo je saopštenje u novembru prošle godine da ukoliko se *UHF* kanali koje je koristila „TV Avala“ budu koristili za potrebe osnivanja Inicijalne

⁵²<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/386486/Zbog-konkursa-za-novu-TV-gubimo-100-miliona-evra> 30.8.2013.

⁵³<http://www.021.rs/Info/Srbija/Digitalizacija-televizije-krece-od-Vojvodine.html> 30.8.2013.

⁵⁴http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=08&dd=03&nav_category=12&nav_id=738976 30.8.2013.

mreže za testiranje emitovanja digitalnog televizijskog signala, postojeća oprema bi se vrlo brzo prilagodila novonastaloj situaciji radi emitovanja sa svih lokacija koje je već koristila „TV Avala“. Na ovaj način će se, uz nekoliko dodatnih lokacija, obezbediti mogućnost da oko 90 odsto stanovništva Srbije primi digitalni signal i tako će biti stvoreni preduslovi za potpuni prelazak na digitalno emitovanje u blagovremenom roku u odnosu na međunarodno prihvaćenu obavezu Srbije, navodi se u saopštenju JP ETV.⁵⁵

Direktor Svetske asocijacije mobilnih operatora (GSMA) Martin Vajthed ocenio je u sredu u Beogradu da će se korišćenjem digitalne dividende povećati upotreba Interneta.

Prema istraživanju Jurop ekonomista (Europe Economics) ako se digitalna dividenda u Srbiji osim za emitovanje dodeli i za druge namene poput širokopojasnog interneta, sadašnja neto vrednost spektra mogla povećati sa 72 miliona na 950 miliona dolara.

Izazov je prelaz na nove tehnologije, jer će to snažno uticati na način na koji ljudi dobijaju i koriste informacije, dodao je **šef Misije OEBS u Srbiji, ambasador Peter Burkhard**. Ne radi se samo o tehnološkoj promeni, nego će ta promena uticati na celokupnu medijsku scenu u Srbiji, objasnio je Burkhard i zaključio da taj proces donosi troškove, ali i prednosti.⁵⁶

Politika” je uputila pitanje i našim mobilnim o, „da li ste zainteresovani za nacionalnu frekvenciju i na koji način biste mogli da je koristite“.

„Za nacionalnu frekvenciju koju je koristila TV Avala, naša kompanija nije zainteresovana“, kratko su rekli u „**Telekomu Srbija**“.

Međutim u konkurentskom „**Telenoru**“ ne kriju da željno isčekuju završetak procesa digitalizacije i deo kolača koji će tada nastati.

„Od samog procesa digitalizacije započeli smo komunikaciju o digitalnoj dividendi i raspodeli ovog spektra za usluge širokopojasnog pristupa internetu. Mi i dalje podržavamo ovu inicijativu i ističemo sve prednosti koje ova raspodela može da ima na tržištu telekomunikacije kada je reč o primeni novih tehnologija i mobilnih usluga za krajnje korisnike”, kažu u Telenoru.

Imajući u vidu da je proces raspodele takođe i deo zahteva Evropske komisije u „Telenoru“ smatraju da je ovo pozitivan pristup ispunjavanju obaveza koji su deo procesa pridruživanja Evropskoj uniji.

„Dalje odlaganje digitalizacije televizijskog signala i raspodele digitalne dividende mogu uticati i na ovaj proces i tako značajno uticati i na privredu“, zaključuju u „Telenoru“..⁵⁷

Sa druge strane, konkurs za dodelu frekvencije TV Avala odložio je digitalizaciju u Srbiji do

⁵⁵<http://www.rts.rs/page/rtssr/Digitalizacija/story/2002/Srbija/1291398/Korak+ka+potpunom+prelasku+na+DTV.html> 30.8.2013.

⁵⁶ <http://www.mondo.rs/a569331/Info/Ekonomija/Ljajic-Nadleznosti-koce-digitalizaciju.html> 30.8.2013.2

⁵⁷http://www.b92.net/info/vesti/pregled_stampe.php?yyyy=2013&mm=08&dd=10&nav_id=741311 30.8.2013.

krajnjeg roka - juna 2015. godine, smatraju u **RATEL-u, dok u RRA** negiraju te navode i tvrdeći da odlaganje digitalizacije ima i svoje prednosti.

Predložili smo izmenu plana raspodele signala zbog ukidanja frekvencije TV Avali i TV5, **dobili smo mišljenje policije, vojske, BIA, ali su Ministarstvo kulture i RRA smatrali da treba raspisati konkurs.** Ova frekvencija bi pokrila odjednom 70 odsto teritorije digitalnim kanalom, a sada će digitalizacija ići po zonama do krajnjeg roka juna 2015. - smatra **Milan Janković, direktor Republičke agencije za elektronske komunikacije (RATEL).**

Goran Karadžić, zamenik predsednika Saveta RRA, kaže da je Republička radiodifuzna agencija tražila da signal ide na konkurs jer smatraju da Srbija treba da ima bogatu programsku ponudu.

- Nije RRA donela odluku, mi nemamo takvih zakonskih ovlašćenja, već smo postupili po odluci nadležnog ministarstva. Ne smatramo da je odluka štetna. To što nećemo biti digitalizovani sledeće već 2015. godine imaće i pozitivne posledice jer će cena set top boksova koji će biti neophodni građanima da primaju digitalni signal do tada pasti - kaže Karadžić.

Ne znam zašto bi sada bile dovođene u vezu digitalizacija i frekvencija koju je koristila TV Avala. Planovi digitalizacije usvojeni su dok je Avala imala licencu i tada nije predviđeno korišćenje ove frekvencije - kaže za „Novosti“ Goran Karadžić, zamenik predsednika Saveta RRA.

Inače, cena korišćenja nacionalne frekvencije je oko 800.000 evra godišnje, koji se uplaćuju RRA, ali višak novca preliva se u državni budžet. To bi bilo jedan interes, a drugi je mogućnost da taj „prostor“ ustupimo mobilnim, od čega bismo, procenjuje se, mogli da zaradimo između 100 i 300 miliona evra.⁵⁸

Rasim Ljajić, Ministar trgovine i telekomunikacija, smatra da je stav RATEL-a zapravo izbegavanje odgovornosti za činjenicu da je u prethodnom periodu jako malo urađeno na polju digitalizacije i da je zapravo prvobitni rok 2012. pomeren na 2015. godinu.

- Šta bi bilo da TV Avala nije ostala bez frekvencije, ko bi onda bio kriv za odlaganje digitalizacije? Naše ministarstvo je dalo preporuku da frekvencija bude iskorišćena za digitalizaciju, ali je nadležno Ministarstvo kulture imalo stav da je konkurs jedina opcija po Zakonu. Pitanje je zašto je u prethodnom periodu urađeno tek 20 odsto planiranog na polju digitalizacije - napominje Ljajić.⁵⁹

---

⁵⁸<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:441387-Frekvenciju-TV-Avala-niko-nece> 30.8.2013.

⁵⁹<http://www.24sata.rs/vesti/aktuelno/vest/digitalizaciju-odlazu-do-2015-zbog-frekvencija/90508.html> 30.8.2013.

10. Obaveza digitalizacije kao uslov u procesu Evrointegracija

Srbija je 2006. godine u Ženevi potpisala sporazum GE06 i time se obavezala da najkasnije do 17. juna 2015. godine pređe na digitalno emitovanje terestričkog TV signala.

„Republika Srbija je preuzela obavezu prema Međunarodnoj uniji za telekomunikacije (ITU) da proces prelaska na digitalno emitovanje televizijskog programa završi u predviđenim rokovima, kao i da primeni Strategiju za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje radio i televizijskog programa kako bi ispunila obaveze iz Poglavlja 10 -

Informaciono društvo i mediji, u pristupnim pregovorima“, napisao je Adrijano Martins, otpravnik poslova delegacije EU u Srbiji.

On je posebno apelovao da se po rezervisanju slobodnih frekvencija za proces digitalizacije pristupi instaliranju preostale opreme koja je pribavljena kao deo pomoći Srbiji iz pretpristupnih fondova EU u vrednosti od 10, 5 miliona evra, „kako bi se u potpunosti ispoštovale obaveze koje je Republika Srbija preuzela ugovorom sa EU“. ⁶⁰

Poglavlje 10 već je problematično zbog kašnjenja koje postoji i u implementaciji Medijske strategije, odnosno usvajanju novih medijskih zakona. ⁶¹

11. Ukratko

Sam proces digitalizacije uglavnom su komentarisali ljudi čija je delatnost/opis posla upravo vezan za ovo pitanje. Po broju izjava prednjače Ministri u čijoj je nadležnosti, tokom godina, bilo sprovođenje procesa digitalizacije. Glasna i nedvosmislena podrška (i pritisak) zvaničnika EU i OEBS-a, s vremena na vreme, bile su korektivni faktor u obaveštavanju javnosti dokle se stiglo sa sprovođenjem ove tranzicije. U skorijem periodu, državni sekretar u Ministarstvu spoljne, unutrašnje trgovine i telekomunikacija Stefan Lazarević, gotovo da je na sebe u potpunosti preuzeo obaveštavanje javnosti, kako u tehničkom, tako i u progresnom smislu. Ministar spoljne, unutrašnje trgovine i telekomunikacija Rasim Ljajić, kroz izjave u medijima do sada je davao nedvosmislene izjave kako je proces digitalizacije apsolutni prioritet Ministarstva, i pokušao da odredi okvirne rokove do kojih se čitav proces planira završiti.

Prema izveštavanju medija, može se zaključiti da će konačan razvoj događaja oko frekvencije TV „Avala“ gotovo presudno uticati na rokove, dalji tok i završetak procesa digitalizacije u Srbiji.

Rok po čijem proteku rešenje RRA postaje konačno, još uvek nije protekao.

---

⁶⁰

http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/slobodne_televizijske_frekvencije_iskoristiti_za_zavrsetak_digitalizacije_.55.html?news_id=265985 30.8.2013.

⁶¹ Prema izveštaju ANEM-a

Beograd, 30. 8. 2013. god.

Digitalizacija posle "Dana - D"

Savet RRA odbio je prigovore TV Nova i TV Kopernikus koji su bili upućeni na prethodnu odluku Saveta da se nacionalna frekvencija TV Avale nikome ne dodeli.

Direktor RATEL Milan Janković najavio da će do kraja ove godine biti završeno 60 do 70 odsto digitalizacije radio-televizijskog signala u Srbiji.

"Kompletna digitalizacija biće završena do sredine iduće godine, što bi bilo oko godinu dana pre krajnjeg roka - 17. juna 2015.", rekao je Janković na sednici Odbora Skuštine Srbije za prostorno planiranje, saobraćaj, infrastrukturu i telekomunikacije.

Takav tempo digitalizacije je, po rečima Jankovića, omogućen time što nije ponovo data nacionalna televizijska frekvencija koju je nekada koristila televizija "Avala".

Predsednik Upravnog odbora Republičke agencije za elektronske komunikacije Jovan Radunović je rekao da se očekuje da će deo spektra koji bude oslobođen digitalizacijom, dobiti mobilni operateri za uvođenje "četvrte generacije" mobilne telefonije.

"Digitalizacija će građanima omogućiti veći broj kanala i bolji kvalitet usluge i priliv novca u državni budžet", rekao je on, navodeći da će samo jedna licenca za LTE - "četvrtu generaciju" mobilne telefonije, koštati oko 50 miliona evra.

Radunović je izrazio očekivanje da će Vlada nastaviti projekat nacionalne širokopoljarske internet-mreže, koji je RATEL pokrenuo pre dve godine.

U tu mrežu trebalo bi da budu uključene mreže javnih preduzeća i državnih službi, te bi to unapredilo kvalitet usluga državnih organa i rad i "elektronske vlade".

Takvo, optimalno i racionalnije korišćenje internet-mreža javnih preduzeća i državnih institucija povećalo bi prihod države za 30 do 50 miliona evra godišnje, rekao je Radunović.

Za taj posao potrebno je 40 do 50 miliona evra, koji bi se mogli povući iz pretpristupnih fondova EU za Srbiju. Nacionalna internet-mreža bi, po proceni RATEL-a, bila funkcionalna za tri do četiri godine.⁶²

U petak, 13. septembra, Savet RRA odbio je oba prigovora podneta na tu odluku da se nikome ne dodeli nacionalna dozvola za emitovanje televizijskog programa.

Prema dostupnim informacijama, osam članova Saveta odbacilo je njihove prigovore.

Zamenik predsednika Saveta RRA Goran Karadžić rekao je za Betu da Savet nije razgovarao o tome kada će biti raspisan novi konkurs za dodelu frekvencije bivše TV Avale.

Šer difens je napravio Infografik koji ukratko predstavlja proces digitalizacije TV signala i trenutni status ovog procesa, kao i to kakve su posledice ako RRA potvrdi svoju prvobitnu

---

⁶² http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=09&dd=17&nav_category=12&nav_id=754618, 30.9.2013.

odluku, ali i ako se desi da Savet RRA ipak odluči da se ponovo glasa o dodeljivanju frekvencije.⁶³

PREDLOG SHARE DEFENSE-A:

Ustupanje frekvencija na određeno vreme do završetka sprovođenja novog postupka dodele, a u svrhu testiranja digitalnog signala.

Član 84. Zakona o elektronskim komunikacijama predstavlja pravni osnov za donošenje Planova raspodele radio-frekvencija. Za postojeći plan raspodele frekvencija postoje 4 Aneksa. Sadašnji Aneksi koji se odnose na digitalno emitovanje su Aneks 3 - koji predviđa koje se frekvencije koriste za eksperimentalno emitovanje digitalnog signala i Aneks 4 - koji predviđa koje frekvencije koristi Inicijalna mreža.

Forma u kojoj bismo implementirali novo rešenje je donošenje novog Aneksa (npr. Aneks 4a) u Plan raspodele.

Aneks 4a predstavljao bi kombinaciju Aneksa 3 i 4, jer bi se frekvencije koristile za eksperimentalno digitalno emitovanje i inicijalnu mrežu, ali samo na određeno vreme, te bi imale ograničeno trajanje.

Prema Zakonu o radiodifuziji (u daljem tekstu: ZORD) i Pravilniku o izdavanju dozvola za emitovanje programa, procedura za dodeljivanje frekvencije novom emiteru trajala bi dovoljno dugo da se digitalni signal u međuvremenu testira. Procedura je sledeća:

RRA Objavljuje javni konkurs za dodeljivanje frekvencije, a rok za podnošenje prijave ne može biti kraći **od 60 dana** od dana objavljivanja oglasa (Čl. 50. ZORD). Agencija je dužna da prijavu koja sadrži nepotpune ili netačne podatke, odnosno nepotpunu dokumentaciju odbaci, ako podnosilac prijave i u naknadno **određenom roku od 7 dana** ne dopuni prijavu, odnosno ne dostavi tačne podatke ili potpunu dokumentaciju, kao i da **u roku od 7 dana** od dana isteka roka za podnošenje prijave, javno objavi, na način na koji je objavljen oglas, listu svih podnosilaca prijave, čije su prijave potpune i podnete u predviđenom roku. (Čl. 53. st. 1 tačka 1 i 2 ZORD).

Odluka o celovitoj dozvoli za emitovanje programa mora biti doneta najkasnije **u roku od 90 dana** od dana objavljivanja liste prijavljenih na javni konkurs (Čl. 53. st. 1 tačka 6 ZORD).

RRA je dužna da podnosiocima prijave čije su prijave odbijene dostavi obrazloženo rešenje o odbijanju prijave, **u roku od 8 dana** od dana donošenja odluke po raspisanom javnom konkursu (Čl. 53. st. 1 tačka 8 ZORD).

Podnosilac prijave na javnom konkursu koji je nezadovoljan odlukom Saveta ima pravo da, **u roku od 15 dana** od dostavljanja rešenja o odbijanju prijave, podnese prigovor Savetu.

Savet je dužan da odluku o prigovoru donese **u roku od 30 dana** od dana njegovog podnošenja (Čl. 54. ZORD).

---

⁶³ http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=09&dd=13&nav_category=12&nav_id=753116, 30.9.2013.

Sabiranjem ovih rokova, dolazi se do zaključka da minimalno trajanje nove procedure dodele frekvencije od strane RRA može trajati (dakle, od objavljivanja oglasa do donošenja odluke po žalbi, odnosno prigovoru) i do 202 dana, što je više od 6 meseci.

Na osnovu konsultacija sa stručnjacima iz JP ETV, došli smo do zaključka da bi ovaj period bio više nego dovoljan da se digitalni signal testira i time doprinese ubrzanju procesa digitalizacije, a bez zadiranja u prava emitera kojima bi potencijalno bila izdata nova dozvola za emitovanje, ukoliko bi RRA raspisala novi konkurs.

U proceduri, RATEL utvrđuje predlog na osnovu plana namene i odgovarajućih međunarodnih sporazuma i preporuka, vodeći računa o potrebama i zahtevima korisnika. Plan namene već predviđa koji je opseg za TV i radio, a kao međunarodni sporazum se može tretirati i *Zakon o potvrđivanju Završnih akata Regionalne konferencije o radio-komunikacijama za planiranje digitalne terestrijalne radiodifuzne službe u delovima Regiona 1 i 3, u frekvencijskim opsezima 174-230 MHz i 470-862 MHz (RRC 06) (Službeni glasnik RS - Međunarodni ugovori br. 1/10).*

Planove raspodele donosi Ministarstvo, uz učešće nadležnog organa autonomne pokrajine, na predlog RATEL-a, a u postupku pripreme predloga Plana raspodele, RATEL sprovodi javne konsultacije u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama.